

Borsos Géza:

Rovásos helységtáblák a Székelyföldön

*Avagy, identitáselemmé, önazonosságjelző jelképpé vált-e
a rovásos helységnévtábla a Székelyföldön?*

Néhány szó a közösségi jelképekről.

A közösségi jelképek két csoportját különbözteti meg a hatalom:

- 1.** Identitást jelző jelképek –közösséghez tartozást jelző jelképek.
Ezeket maguk a közösségek alkotják meg
- 2.** Hatalmi jelképek- a hatalomgyakorlás területét jelölik.
(hivatalos
zászlók, címerek, falutáblák)- ezeket a hatalmat gyakorló
testületek alkotják meg.

Tekinthetők –e közösségi, ÖNAZONOSSÁGI jelképeknek a rovásos falutáblák?

Természetük alapján, mint képi és írásos tartalommal is rendelkező jelentés-hordozók, igenis közösségi IDENTITÁS jelképeknek is tekinthetők, amennyiben:

Tartalmukban és megjelenésükben (formájukban) a magukban hordozzák a közösség identitását jelző tartalmakat, mint anyanyelv (népi, nemzeti hovatarozás) és csak a székelyekre jellemző közösségi szimbólumok valamelyikét (rovásírás, székely címer, nap és hold, széki és települési címerek, etc). Nyugodtan mondhatjuk tehát, hogy ezek nem „hatalmi”, hanem „közösségi identitás jelképek”. Ezek szabad használatát Románia Alkotmánya garantálja! Hogy mégis, miért vagyunk tanúi naponta a székely zászló és címer használata elleni, a feljelentők által megnyert bírósági pereknek, annak csak egyetlen oka van: A 2009-ben az Izsák Balázs által összehívott és Dr. Farkas Csaba által elnökölt Önkormányzati Nagygyűlés Határozatában mind a zászlót, mind pedig a címert Székelyföld zászlajának és címerének kiáltották ki! Ezzel hatalmi

jelképekké tették! E határozat által a bíróságok számára szolgáltatott jogi alapot használatuk támadhatóságához.¹

A továbbiakban a települési táblákat, mint identitásjelző eszközöket vizsgáljuk és kimondottan a Székelyföldi felhasználás tekintetében. Teszem ezt annak az értelmében, hogy helységtáblák állítását hogyan lehetett volna, és lehetne, a székely közösség egészére vonatkozó identitás erősítő, terület körülhatároló és üzenethordozó szereppel felruházni?

1. A kezdet.

A téma szempontjából két fontos, egymást több mint egy évtizednyi időben elválasztó esemény felidézésével kezdem.

Az első esemény a székelykeresztúri fiatalok által 1990-ben megalakított Székely Ifjak Fórumának táblaállító kezdeményezése, a másik pedig a Magyarok Világszövetsége által 2003-ban szervezett „Quo vadis Székelyföld? Konferencia”, annak Zárónyilatkozatában foglaltak.

Barabás István kezdeményezésével és irányításával 1990 februárjában megalakult Székelykeresztúron a Székely Ifjak Fóruma. Szellemi, ideológiai vezérük az akkor már Budapesten és ma Londonban élő Borbély Levente. Első nagy politikai vihart kavart tettük a Barabás István, Péterfi Attila és Balázs Dávid közreműködésével Székelykeresztúron felállított **rovásírásos helységtábla** (2. számú kép).

A világ első fémből készült közlekedési rovas tábláját Székelykeresztúron 1990-ben állította fel a Székely Ifjak Fóruma (SZIF), amit még abban az évben leszedetett a városi tanács, írja 2013 május 15-i számában Szász István Szilárd a az Ambrus Ágnes által szerkesztett morfondir.ro internetes portálon.²

1990 júniusában két táblát helyeztek el a már létező román–magyar nyelvű tábla oszlopára, az egyiket Segesvár irányába, a másikat az Udvarhely felé vezető kijáráthoz, azzal a reménnyel, hogy más helységekben is követik

¹ Önkormányzati Nagygyűlés 2009

² Mit állítunk? Rovástáblát (I. rész) II. évfolyam, 19. szám (2013. május 17. - 2013. május 23.) Szász István Szilárd morfondir.ro

a példát.³ olvasható a fent nevezett cikkben.

A két esemény között eltelt 13 év egymaga jelzi, az RMDSZ által a táblaállítás kapcsán megrendezett politikai vihar, műbalhé hatását az erdélyi, de különösen a székely közgondolkodásra. Míg 1990-ben a helyi, székelykeresztúri lakosság és annak RMDSZ-es vezetése a világ legtermészetesebb dolgának vélte, hogy egy székely településnek székely rovással írt helységtáblája legyen, addig az erdélyi magyar politika központi „magyar” irányítói azonnal felismerték az aktusban rejlő veszélyt, vagyis **a székely közösség önmagára találásának szimbolikus megjelenítését, az esetleges önálló politikai vonal megfogalmazását és elindításának lehetőségét, annak csiráját!** Az un. „erdélyi magyarság egységének” máig élő hamis szlogenjét előrángatva egységbontásnak, politikai kalandorságnak, sőt az erdélyi magyarság biztonsága elleni merényletnek, öskövíletnek, feudális maradványnak lehordva, szabályosan kiátkozták és ellehetetlenítették a fiatal szerveződés helyzetét, rákényszerítve a helyi, RMDSZ szervezetet is a tábla lebontására!

Ez volt az első próbálkozás a székely közösség részéről arra, hogy a történelmi igazságnak megfelelően visszaállítsa saját identitását, körülhatárolja mostani szálláshelyét, és ennek alapján beinduljon a székely nép önrendelkezési jogára alapozott autonómia mozgalom!

Ezt ismerték fel az RMDSZ-ben már akkor vezetéshez jutott, a román hatalomhoz kacsintgató, helyezkedő vezetők, élen Domokos Gézával, Verestoy Attilával és a Marosvásárhelyen Markó Béla, Borbély László, és Frunda György körül formálódott, un. „neptuni” csapattal.

A Székely Ifjak Fórumának (SZIF) 1991. márciusi kiáltványa ⁴, ugyanakkor a székely autonómia iránti igény egyik első megnyilvánulása is.

13 évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy 2003 június 21-én, a „Quo Vadis Székelyföld” Konferencia Zárónyilatkozatában ismételten megjelenjen a rovasírásra, mint a székely nép sajátos kulturális örökségére, identitáselemére való hivatkozás.

³ Lásd függelék -1 sz. fotó-Székelykeresztúr

⁴ A SZIF 1990 március Kiáltványa

Idézet a
Zárónyilatkozatból:

„A székely nép Székelyföldön őshonos, ismeri történelmét, őrzi hagyományait, tudatában van kulturális öröksége gazdagságának és birtokában egy saját írásmódnak, a székely rovásírásnak.

Székelyföld autonómiáját csakis együtt, közös akarattal érhetjük el. Legyen ennek az útnak első mérföldköve az Isten ajándékaként elnyert székely rovásírás közkinccsé tétele. Kérjük pedagógusainkat és a szülőket, tanítsák gyermekeinket, hogy sajátítsák el e kincset. Kérjük székely településeink önkormányzati testületeit, hogy a helységtáblákon tüntessék fel a települések nevét a székely rovásírással is.

Csíkszereda, 2003. június 21-én

A Quo vadis Székelyföld? Konferencia ”⁵

Ennek a felhívásnak, amellett, hogy rehabilitálta a SZIF-nak 1990-ben meghirdetett programját annál is nagyobb a jelentősége, mivel a SZNT megalakításának előestéjén, annak programadó dokumentumaként jelenik meg. világosan megfogalmazza a SZNT megalakításának célját (Székelyföld területi autonómiája), a folytatandó küzdelem jogalapját (székely nép) és a népek önrendelkezési jogát, mint a követelés jogalapját.

A dokumentum első lépésként gyakorlati megoldást is javasolt a székelyföldi szimbolikus térfoglalás megjelenítésére, annak eszközeként jelölve meg a rovásírásos helységnévtáblákat, mégpedig oly módon, hogy a „ a helységtáblákon tüntessék fel a települések nevét székely rovásírással is. ”

(Lásd BORZONT falu helységtábláját). Lásd Melléklet, 1.sz fénykép

⁵ A Quo vadis Székelyföld? Konferencia, 2003, június 21 Csíkszereda (3. sz melléklet)

2. A folytatás.

Ezt tovább gondolva arra a felismerésre jutottunk, hogy a rovásírás, és a székely jelképek egyedisége tálcán kínálja a rovásos helységtáblákat Székelyföld, mint régió és annak lakossága, mint sajátos történelmi múlttal rendelkező népi közösség megjelenítésére.

Ez a hatás és eredmény csak akkor érhető el, ha a székely településekhez kihelyezendő falutáblák egységes szerkezetben és szimbólumrendszer szerint készülnek el, a fent nevezett célok érdekében! Ránézésre kiolvasható kell legyen belőlük a Székelyföld, a kistérség és a település jellege is. Lásd 7. számú kép

Az elképzelés sikeres végrehajtása esetén az alábbi eredmények várhatóak:

1. Egyértelmű jelzést adhatunk mind a román hatalomnak, mind a nemzetközi közvéleménynek arról a tényről, hogy Székelyföld egy létező és jól körülhatárolható földrajzi, adminisztratív térség, melyet őstelepes népként ma is többségben lakja a székely nép.

2. Láthatóvá válik Székelyföld szimbolikus térfoglalása is. Ahol az utazó először találkozik ezzel a táblával, ott van Székelyföld belépő határa. Ahol ezek a táblák jelzik a települések határát, ott székelyek laknak, tehát Székelyföldön jár, és végül, ahol eltűnnek, ott van Székelyföld külső határa!

3. A székely közösségek önazonosság tudatának helyreállítása. Mindezek mellett, talán a legfontosabb eredménye lehetett volna ennek a szimbolikus térfoglalásnak támadhatatlansága mellett, az a hatás, melyet a helyi közösségek önbecsülésének, székely önazonosság tudatának helyreállításában ért volna el!

4. Az SZNT alelnöki hatáskörében eljárva munkacsoportot alakítottunk, mely 2004 elején elkészített egy, a székely települések számára megtervezett egységes helységnévtábla mintát a felállításához szükséges kivitelezési tervvel, valamint a megfelelő törvényi háttér és a táblaállítási szertartás megjelölésével. Sajnálatos módon a SZNT új Elnöke és a 2008-ban átalakult Állandó Bizottsága nem tartotta lényeges kérdésnek és így nem sikerült a küldöttgyűlés elé terjeszteni megvitatás és elfogadás végett. Maradt ez által a mai napig,

mint a szervezési alelnök részéről tett ajánlás

Sajnos a SZNT a kezdeti eredmények után (2006-Ditró Székely Nemzetgyűlés), feladta megalakuláskor felvállalt, a székely nép önrendelkezési jogára alapozott stratégiáját, és 2008-tól áttért a kisebbségi jogokra és nemzetközi egyezményekre, mint elvi alapra alapozott stratégiára, a székely népet „székelyföldi magyar, „regionális identitású kisebbséggé” változtatva (2011-es népszámlálás-1665 székely, majd a 2022-ben 53800).

Ez a program soha nem jutott el az SZNT küldöttgyűlése elé és így nem is válhatott általa felvállalt programmá!

Jelen írásnak nem tárgya elemezni az SzNT pálfordulásának okait. Mint következményt azonban nem hallgathatjuk el természetesen, hogy tulajdonképp ennek lett áldozata a székely nép önazonosságtudatának helyreállításáért indított rovásírás oktatás, annak részeként a szimbolikus térfoglalás eszközeként megjelenített rovásírásos helységtáblák állítására indított program is!

Nem véletlen, hogy épp nagyobb városaink nem éltek ezzel a tudatformáló lehetőséggel és nem tartották fontosnak sem a rovásoktatás támogatását, sem pedig a rovásírásos helységtáblák felállítását. Székelykeresztúr és Székelyudvarhely kivételével nincs a székelyföldi (szándékosan nem székelyt írtam) városoknak erre vonatkozó programjuk, függetlenül a városvezetés politikai színezetétől!

Nincs rovásos helységtáblája Csíkszeredának, Nyárádszeredának, Kézdivásárhelynek, Marosvásárhelynek.

3. A jelenlegi helyzet.

A fent leírt helyzetnek következtében nem válhatott mozgalommá az egész Székelyföldre és Erdély összes székely településére kidolgozott ajánlás, mely magába foglalta a kivitelezési formát, a törvényi háttérrel és a táblaállítási szerződést.

Így a jelenleg kivitelezett helységtáblák kimondottan a díszítő, figyelemfelkeltő, turisztikai indíttatású kategóriába tartoznak, megvalósításuk mögött leggyakrabban egy-egy csoport politikai, népszerűségi, esetleg reklámcélokat követő.

érdeke húzódik meg. Több esetben épp a testvér-települési kapcsolatok indítottak helyi tanácsai, civil csoportokat táblaállításra, sőt mo-i pártérdekek is megjelennek, mint székely rovásírással írt helységtábla állító kezdeményezők.

Talán a program megvalósulása esetén eljuthattunk volna abba a helyzetbe, hogy egyértelmű jelzést adhattunk volna a román politikai elitnek, a román ajkú lakosságnak, sőt a nemzetközi, mindenekelőtt uniós közvéleménynek sajátos székely népi identitásunkról, kulturális örökségünk egyik talán legértékesebb elemével történő megjelenítésével.

Gyakorlatba ültetése esetén látható módon körülhatárolódott volna Székelyföld, mind a belső, székely önazonosságú, őshonos népesség, mind pedig a külső beutazók számára. Ez ma már szinte lehetetlennek tűnik. Legfőbb okát az erdélyi és mo-i magyar politikai és szellemi elit múltban gyökerező széke-lyellenes felfogásában kereshetjük.

A 2021-22-es népszámlálás 53800 székelyt talált Erdélyben. Ez már a KÖZÖSSÉGI ÉBREDÉS jele! Komoly jelzés és figyelmeztetés az egyeduralkodó magát „csak magyarnak” mondó RMDSZ uralta politikai réteg irányába is!

Újra kell tehát gondolni, és civil mozgalomként elindítani a Székelyföldi településjelző táblák felállítását a már ismertetett elvek alapján. Javaslom, ennek a zárónyilatkozatba való befoglalását, mint nemzeti programot a Magyar Parlamenthez is benyújtani.

Ami a kivitelezést illeti, alapvetően három csoportba sorolhatók a már felállított táblák.

a. Egységes tervezésű, a SZNT szervezési alelnöke által létrehozott szakértői csoport által tervezett típus, de a SZNT küldöttgyűlése által megtárgyalásra és elfogadásra soha elé nem terjesztett változat. Ebből is egyetlen egy készült és a Gyergyóalfaluhoz(8) tartozó BORZONT településen került felállításra. (Lásd 1.sz fénykép)

b. Lényege, hogy érintetlenül hagyja az eredeti kétnyelvű táblát, de annak tartóoszlopaira szereli rá a rovásos feliratú kiegészítő táblát. Ilyen egyetlen egy

készült, mégpedig a legelső helységtábla 1990-ben Székelykeresztúron (50). Lásd 2. sz fénykép

c. A negyedik csoportba tartoznak azok a táblák, melyek az eredeti , két nyelven írt szabványtáblát kiegészítve rovással is felírták a település nevét. Ilyen is csak egy készült és Gyergyócsomafalván (332) állították fel. (Lásd 3.sz fénykép).

d. A hivatalos helységtáblától függetlenül készült, többnyire magán területeken felállított rovásírásos helységtáblák. Ebből van a legtöbb! Itt nagy a változatosság. Vannak fából, vasból, kerámiából és egyéb anyagokból készült egyszerű táblák, de akadnak díszes építmények is, mint Gyergyóditró (5), Székelyudvarhely (60), Szováta (2), Kézdivásárhely (46) stb. (Lásd 4. sz. fénykép pl)

Ami a táblák elterjedését és székenkénti megoszlását illeti itt is nagy különbségek léteznek. Sűrűségüket tekintve Gyergyószék vezeti a rangsort, ahol a települések több mint fele rendelkezik rovásos helységtáblával. Gyergyóditró (5), Gyergyóremete (5), Gyergyóalfalu (8), Gyergyócsomafalva (332), Borzont. Gyergyószentmiklóson az utcaneveket írták két nyelven és rovásírással is, de helységtáblára már nem futotta! Ez is azt mutatja, hogy a településvezetők ebben is veszélyforrást, a hatóságok szemében megbélyegzést, majd visszaélési okot vélnek felfedezni! Felcsíkon nincs rovásos tábla. Alcsíkon, Csíksomlyón (7) állított a polgármesteri hivatal egy köszöntő, többnyelvű táblát. (lásd 6. számú kép)

Udvarhelyszéken a már említett Székelyudvarhely, Székelykeresztúr és Korond mellett Rugonfalván avattak még 2009-ben Szakács Gábor kezdeményezésére. Bardóc-Miklósvár széken Bardócon (12) állítottak rovásos táblát.

Rovásírásos helységnévtáblák és a 2011-ben összeírt (magukat székelynek valló) székelyek településenkénti száma ⁶.

A politikai vezérlésnek köszönhetően a település vezetők nehezen látják be, hogy nem a külső megnyilvánulásaik, közösségszolgálati próbálkozásaik az igazi ok és piros posztó a román hatalom szemében, hanem maga a székely közösség (ma már csak magyar kisebbség!), Melynek teljes felszámolására és beolvasztására törekszik a sovinszta román állam! Azt is látni kellene, hogy a közösségi önvédelem legfőbb fegyvere a szilárd, évezredek kimunkálta kö-

6. SZ. melléklet-2011-es népszámlálás adatai - a székelyek száma településenként

zösségi értékekre alapozott, azokat megvédeni akaró szolidaritás! Az, áldozatokra is képes közösségi összetartás viszont nem alakulhat ki az egészséges, önazonosságtudat nélkül.

Ezt a székely népi önazonosságtudatot érte végzetesnek tűnő támadás a 2011-es romániai népszámlálás alakalmával, amikor „össznépi magyar összefogással” beszéltek rá a székelyeket, hogy adják fel székely önazonosságukat és vallják csak magyarnak magukat. Ennek eredményeként ma Romániában mindössze 1665 magyar anyanyelvű székelyt tartanak számon!

4. A Kárpátmedencében Szakács Gábor és Friedrich Klára a Forrai Sándor Rovásíró Kör alapítói által elindított települési beköszönő-tábla állítási mozgalom.

A szabályzattal is ellátott mozgalom elsősorban abban tér el a székelyfölditől, hogy minden tábla sajátos építmény, célja a figyelemfelkeltés, mindenekelőtt a székely rovásírás népszerűsítése terén és a Székelyföldre gyakorolt hatásában alkotott kiemelkedőt. Ezek a szigorú közösségi ünnepek rangjára emelkedett események nem csak, mint közösségi, civil alkotások jelennek meg a település határában, de létrehozásuk is közösségépítő jellegű. Ugyanakkor felhívják a figyelmet a székely rovásírásra, mint nemzeti értékre. Az avató ünnepségek, mint helyi kulturális események megmozgatják a közösséget és felhívják a figyelmet a székelyek helyzetére is. Átnyújtják a székely zászlót és a SZNT alelnöke által aláírt Emléklapot a kivitelező szervezet részére. Jelen pillanatban 45 ilyen, Kárpátmedencei településnek adományoztunk zászlót és emléklapot. Szakács Gábor ebbéli érdemeit a SZNT 2009-ben Gábor Áron Díjjal jutalmazta.

5. Okok, melyek a jelenlegi helyzethez vezettek.

Legfőbb oka a „székelyek elmagyarosítása”, azaz a székely-magyar identitás felcserélése a kizárólagosan „magyar identításra”:

A székely népi önazonosságtudat felélesztése, erősítése nem szerepel a magyar (erdélyi és csonka magyarországi) politikai elit programjában, sőt ezt nemkívánatos eszköznek tekinti. Teszi ezt, mert, a népek önrendelkezési jogára való hivatkozás „diplomáciai bonyodalmakat eredményezhet, sértheti a szomszédok érzékenységét”. Ebben a felfogásban nagyban osztozik az erdélyi és

mo-i civil szféra és közvélemény is. Az elszakított magyar nemzet-részeket, mint magyar kisebbségeket kezeli és védelmüket, fennmaradásukat ennek, a kisebbségekre vonatkozó, de nem létező un. kisebbségi jogokra alapozza és korlátozza is egyben!!!

Ennek a politikának és felfogásnak teljes csődjét bizonyította az elmúlt 30 esztendő, melyet eddig soha nem látott mértékű népeségi fogyás és a közösségi önfeladás folyamata jellemez!

Ennek a felfogásnak a felvállalása, saját stratégiai eszközként való meghirdetése volt az ára annak, hogy a 2003-ban megalakult SZNT „politikailag szalonképesé” és anyagilag is támogatottá váljék.

Ez a folyamat kezdődött meg 2008-tól Izsák Balázs elnökké választásával, majd az SZNT Budapesti ülésén teljeseedett ki és vált uralkodó stratégiai alternatívává.

Legfontosabb „gyümölcse” 2011-ben jelent meg, majd 2021-22-es romániai népszámlálást megelőző kampányban, mely során az SZNT elnöke, Izsák Balázs és Kelemen Hunor vezetésével, nemzetárulást elkövetve megpróbálták a székelyeket kitöröltetni a romániai etnikumok sorából. Miután ez meghiúsult, a budapesti eszeveszett kampányba kezdtek, rávenni a székelyeket, hogy vallják magukat csak magyarnak, statisztikailag szüntetve meg ez által a székely népet, mint Romániában szülőföldjén őshonos közösséget!

Ezúttal az ijesztgetésekre és olcsó hazudozásokra alapozott kampány ellenére a 2011-es 1640-hez képest a 2021-22-es összeírás alkalmával **52800**-ra ugrott a nyilvántartásba vett székelyek száma.

6. Identitásjelző szimbólummá vált-e a rovásos helységnevtábla a Székelyföldön?

A válasz sajnos röviden: **NEM!**

Nem vált azzá annak ellenére, hogy Bodó Julianna, a székelyföldi szimbolikus térfoglalás kiváló ismerője szerint „... a székelykeresztúri rovástábla-állítás azt jelzi, hogy a nyilvánosság terében végbemenő, szimbólumok általi nemzeti identitásépítés napjainkban is komoly jelentőséggel bír, sőt igény is lenne rá a közember részéről.”

Ezt az 1990-ben még létező igényt nem kis híján sikerült a politikának kiszorítani a székely közösségi életből!

A 2021-22-es népszámlálás azonban a székely ébredést is jelzi, hisz 53800 székely ember vallotta magát székelynek!

(lásd Székely Vértanúk Napjának átkeresztelése Székely Szabadság Napjává!?)

Képjegyzék

1. számú kép

2. számú kép

Kosd-Táblaavatás

3. számú kép

4. számú kép

Vácrátót

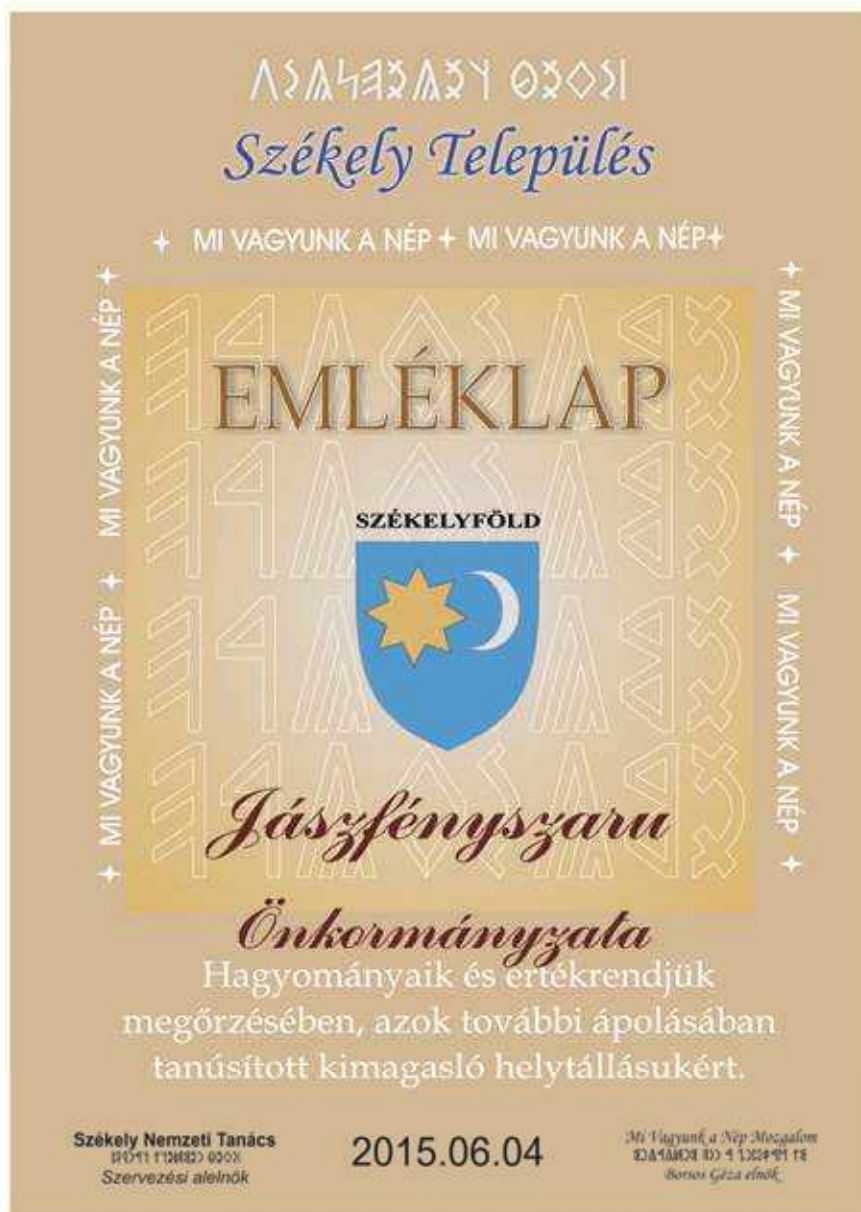
5. számú kép

A Gyergyóalfaluhoz tartozó Borzont falutáblája

6. számú kép

Könyvészet. Felhasznált irodalom

- A 2011 és 2022-es romániai népszámlálás székelyföldi adatai
Jakab Attila **Székelyföld. Mítosz és valóság** című tanulmányára
Bözödi György Székely bánja című könyvét
http://morfondir.hu/keres.php?szo=IHJvdsOhc3TDoWJsYQ==&szek=0&mn=0&-ker_pont=true&ker_mind=true
Bodó Juliánna
Czegényi Dóra A SZékely Nemzeti Tanács tíz éve -- <https://www.youtube.com/watch?v=HYGGGwb7eCk>
Szadeczki K. Lajos: A Székely Nemzet története.
Szentkatolnai Bálint Gábor: A honfoglalás revíziója.
Csíki Székely Krónika.
Sántha Attila: Hamisítvány-e a Csíki Székely Krónika.
Rugonfalvi Kiss István: A Nemes Székely Nemzet képe.
Varga Géza: A székelység eredete.
Nathalie Kálnoky: A Nemes Székely Nemzet konstitúciói és privilégiumai.
Dályai Bíró Lajos: Székely őstörténet és ősvallás.
Thuróczy János: A magyarok krónikája. Képes Krónika.
G. Borbély Levente: Tennivalóinkról-2014.
Orbán Dezső: Székely Gesta. Önkormányzati Nagygyűlés Határozata-2009
Szakács Gábor és Friedrich Klára: Rovásfeliratos települési beköszönő-táblák-2010